

Muhasebe Eğitiminde e-Değişimi Yakalamak¹

Prof. Dr. Fevzi Sürmeli
Anadolu Üniversitesi Rektörü

Özet

Bireylerine eşit ve demokratik eğitim olanaklarını sunmak isteyen toplumlar ve eğitim kurumları; yeni iletişim teknolojilerinin kendilerine sağladıkları çok kültürlü yapıların farkında olmak, bu teknolojilere dayalı farklı uygulamaları hayata geçirmek zorundadırlar. İnternet ve Web teknolojilerindeki gelişmeler, geleneksel eğitimden çok farklı yaklaşım ve politikaları içeren “e-öğrenme uygulamaları”nı gündeme getirmiş ve “öğrenen-merkezli” “bireyselleştirilmiş eğitim” olanağını yaratmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe eğitimi, e-eğitim, eğitimde yeni yaklaşımlar.

Abstract (E-Renovation in Accounting Education)

The societies and educational institutions that have a desire to enable equal conditions in education have to be aware of the new developments in communication technologies. In addition, they have to apply these developments in their activities. The recent developments in Internet and web systems created a new model in education system which is called “e-learning applications”. This system caused the possibility of “individual learning system”.

Key Words: Accounting education, e-learning, new approaches in education system.

Bilgi ve teknoloji çağı olan 21. yüzyılda, bireylerin teknoloji tabanlı yaşama ve çalışma ortamına uyumlarını sağlaması zorunludur.

Bireylerine eşit ve demokratik eğitim olanaklarını sunmak isteyen toplumlar ve eğitim kurumları; yeni iletişim teknolojilerinin kendilerine sağladıkları çok kültürlü yapıların farkında olmak, bu teknolojilere dayalı farklı uygulamaları hayata geçirmek zorundadırlar. İnternet ve Web teknolojilerindeki gelişmeler, geleneksel eğitimden çok farklı yaklaşım ve politikaları içeren “e-öğrenme uygulamaları”nı

gündeme getirmiş ve “öğrenen-merkezli” “bireyselleştirilmiş eğitim” olanağını yaratmıştır.

Muhasebe eğitimini bu gelişmelerden uzak ve ayrı tutmak mümkün değildir. Bu gelişme ve değişim muhasebe eğitimi alanında da köklü ve yapısal değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Günümüzün temel eğitim ve iletişim araçlarından biri olan “e-öğrenme ortamları”, muhasebe eğitiminin her alanında kullanıcılara ve öğrenenlere pek çok yeni olanaklar sunmaktadır. Bilgisayar kullanıcıları arasında “e-Muhasebe tabanlı iletişim” in yaygınlaşması, bilgisayar ortamı etkileşim ve eğitimde de kendi dil, kural ve davranışlarını içeren bir dizi kültürel değişiklikleri de beraberinde getirmiştir.

¹ 9-11 Kasım 2006 tarihlerinde yapılan 10. Dünya Muhasebe Eğitimcileri Konferansı, açılış oturumunda yapılan konuşmadan alınmıştır.

Bu gelişmeler, muhasebe eğitiminde içerik ve eğitim ortamları bakımından köklü ve yapısal değişikliklerin yapılmasını gündeme getirmiştir. Kurum ve birey için değişen roller ve yüklenilmesi gereken yeni sorumluluklar açısından; e-Muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılması, tasarımı, işletilmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

e-Muhasebe, muhasebe öğrenenlere ve öğreneceklerine sınırsız ve çok sayıda bilgi kaynağına ulaşmaya ve çok yönlü etkilere olanak sağlaması nedeniyle, günümüz eğitim sisteminde önemli bir gereksinim olmuştur. Ancak, e-Muhasebe ortamlarının başarıyla işletilebilmesi ve bu ortamlara ulaşılması, konuya ilişkin kamu-oyunun ve meslek mensuplarının anlayışının oluşturulabilmesi ile yakından ilgilidir.

e- Muhasebe konusunda küresel değerlere sahip kamuoyunu oluşturmak, muhasebe eğitimindeki değişimi; bireyler, toplum ve kurumlar tarafından anlaşılmasına yardımcı olacak ve eğitim sistemindeki değişikliklerin kabul edilme sürecini hızlandıracaktır.

e- Muhasebe eğitimi alanında yaratılacak olumlu ortam, aynı zamanda küresel ticaret alanında da e-değişimin yaşanmasına hizmet edecektir.

e- Değişim için muhasebe meslek mensuplarının; teknoloji ve bilgi okur-yazarlığı konusunda yetiştirmeleri, küresel bilgiye ulaşmaları, ulaşılan bilgiyi değerlendirmeleri ve kullanmaları gibi becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

e- Muhasebe uygulamalarında muhasebe meslek mensuplarının, uzmanların, öğrencilerin yeni iletişim teknolojilerini kullanmaları konusunda yetiştirmeleri ve “e-ortam” ile iç içe olmaları için cesaretlendirilmeli ve gerekli ortam sağlanmalıdır.

Çünkü;

Dün, bugün aynı değil, yarın da aynı olmayacaktır.

Bu yönde bir takım soruları sizlerle paylaşmak istiyorum.

• Bugünkü veri toplama, belgelendirme, veri işleme, raporlama süreci geçmişle aynı mıdır?

• Bugünkü muhasebe anlayışı, içeriği, beklentisi geçmişle aynı mıdır?

• “Bugünkü Muhasebeci” kavramı ile “Geçmişteki Muhasebeci” kavramı aynı mıdır?

• Bugünkü bildiklerimiz, öğrettiklerimiz yeterli midir?

• Muhasebe bilim adamları bilgi ve iletişim teknolojilerini yeteri kadar izleye-biliyor mu?

• Muhasebe bilim adamları ile muhasebe uygulayıcıları arasında yeterli iletişim ve işbirliği var mıdır?

• Lisans düzeyinde verilen muhasebe bilgileri, tüm muhasebeyi anlamaya ve kullanmaya yeterli midir?

Bütün bu sorulara verilecek yanıt; “bence hayır”.

Eminim aklınıza bunlara benzer çok sayıda soru gelmektedir. Bu soruları “değişim gerekliliği” ifade eden düşünceler olarak görmek gerekir. “değişim gerekliliği” muhasebe eğitiminin her aşamasında ve eğitim ortamlarında kendini göstermektedir.

Bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve yaygın kullanım; bilgi sağlama, bilginin eş zamanlı olarak iletilmesi ve paylaşılması sonucunu ortaya çıkarmış, bu da “veri toplama, işleme, raporlama ve analiz etme” sürecini önemli ölçüde etkilemiştir.

Bu eğilim, muhasebecileri, bilgi teknolojisi uzmanlarını ve bilim adamlarını, yeni yöntemler geliştirmeleri yönünde zorlamıştır. Nitekim günümüzde e-ticaret, e-işletme, m-işletme gibi yeni oluşumlar ve uygulamalar ortaya çıkmıştır. Gelişmeler, muhasebecinin ve buna yönelik ulusal ve uluslararası; ön lisans, lisans, yüksek lisans ve yaşam boyu eğitimine yönelik bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli sistemlerin geliştirilmesi ve uygulanması için gerekli

alt yapının oluşturulması gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Günümüzde, Muhasebecinin artık, bilgileri değerlendiren, yorumlayan, konulara dikkat çeken ve yönetici için gereken bilgileri belirleyip ortaya konmasını sağlayacak özelliklerle donatılmış, ve bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Bu nedenle muhasebeyi, muhasebe mesleğini, muhasebe eğitimini “iş çözümleyicilik” açısından görmek, muhasebeye yapılacak önemli bir yatırım olacaktır. Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkarttığı yeni oluşumlar ve yarattığı olanaklar karşısında; muhasebe eğitim ve uygulamalarında, bu mesleği uygulamalı ve akademik düzeyde yapanlarda “stratejik bir değişim” mutlak kaçınılmaz olmuştur.

Bu nedenle;

- Muhasebeye (muhasebe disiplinine),
- Muhasebe eğitimine ve öğretime,
- Muhasebe uygulayıcılarına,
- Muhasebe bilim adamlarına “teknik yeterlilik ve beceri” kazandırma gereği doğmuştur.

Bu gereklilik çerçevesinde aşağıdaki konular büyük önem kazanmıştır;

- Öğrencileri gerçek iş dünyası ile tanıştırmak ve onlara deneyim kazandırmak,
- Öğrencilere karar vermeye yönelik finansal bilgi ve modelleri vermek,
- Öğrencilere bilgi işlem yeteneği kazandırmak,
- Muhasebe ve veri tabanı yazılımlarına yakın olmaları sağlamak,
- Ekonomi, finans, vergi gibi konulara yakın olmalarını sağlamak.

“Muhasebe eğitimi yalnız başına olan bir eğitim değildir.” Muhasebe eğitiminin diğer disiplinler ile de sıkı bir iletişim içinde olması gerekiyor:

- Etik,
- Muhasebenin kavramsal boyutu,
- İş dünyası,
- Sosyal bilimler,
- Yazılı, sözlü, kişisel etkili iletişim becerileri,

- Teknolojik bilgi,

• Yapılandırılmamış karmaşık olayları algılama yeteneği gibi konuların yokluğu “muhasebeyi ve muhasebeciyi mutlaka dışarıda bırakır”

Bireyde istendik davranışlar oluşturulması, geleneksel eğitim anlayışının temel yapı taşıdır. Bu yaklaşım, öğrenmenin davranış değiştirme süreci ile sınırlı kaldığı gibi öğretmen merkezli bir eğitim anlayışını ifade eder. Geleneksel eğitim sisteminde görev alanlar istenilen davranışların öğrencilerde oluştuğunu gözlediğinde, eğitimin amacına ulaştığını kabul ederler. Geleneksel muhasebe öğretiminde tek bir öğreticinin genellikle tek bir bilgi kaynağına, kitaba, bağlı olarak yürüttüğü ve genellikle dört duvardan oluşan sınıf içerisinde, belirlenmiş gün ve saatler içerisinde gerçekleştirmek zorundadır.

Geleneksel eğitim ortamlarında öğrencinin görevi, eğitsel etkinliklere pasif bir alıcı olarak katılmak ve kendine sunulan içeriği ezberlemekten öteye gidememektir.

Geleneksel muhasebe eğitim ortamlarında birey, günlük yaşamında kendisine gerekli olmayan pek çok bilgi ile donatılmakta, kendi öğrenme sürecinin sorumluluğunu üstlenememekte, “öğrenci-öğretmen-kurum-kaynak” arasında yeterli ve sürekli iletişim kolay ve hızlı bir şekilde sağlanamamakta ve araştırma-geliştirme konuları üzerinde durulamamaktadır.

İnternet, www ve bilgisayara dayalı olarak gelişen en son teknolojilerin eğitim amaçlı olarak kullanılması, e-muhasebe ortamlarının gelişmesine olanak sağlamış ve geleneksel eğitim sistemi içerisinde var olan, yönetici, öğretmen ve öğrenci kavramlarını ve rollerini köklü bir biçimde değiştirmiştir.

e-Muhasebe etkinliklerinde, yönetici kavramı yerini ekip çalışmasına bırakmış; öğretmen yönlendiren ve danışılan, öğrenci ise öğrenen ve kendi yaşantısını yapılandıran hale gelmiştir. e-Muhasebe yaşantıları, öğrenenlere bireysel gereksinimlerine dayalı yaşam boyu eğitim olanaklarını sunarken, işbaşında eğitim olanağına yardımcı olacaktır.